

Storstilt Sandnessatsing

GRO PERSSON

Kulturminister Valgerd Svarstad Haugland offentliggjorde på en pressekonferanse 22. juli 2005 at vitensenteret i Sandnes er tildelt totalt 45 millioner fram mot 2008 til prosjektets første byggetrinn. Dermed er en viktig milepæl nådd i arbeidet med å realisere et nytt vitensenter for industri og teknologi i Rogaland.

Bakgrunn

Sandnes museum er en ny avdeling av Jærmuseet og er et resultat av nye statlige føringer innenfor museumspolitikken som oppfordrer museene til sammenlåinger til større driftsenheter. Dette er bakgrunnen for at Sandnes kommune og Jærmuseet ble enige om en konsolideringsavtale som innebar at de tre museene i Sandnes ble slått sammen med Jærmuseet fra 1. mai 2002. De tre tidligere museene; Øglænds bedriftsmuseum, Sandnesmuseum og Krossen Havremølle, ble organisert som en egen avdeling av Jærmuseet under navnet Sandnes museum. Avdelingen skal utvikles til et vitensenter med vekt på teknologi og industri, et regionalt industrimuseum (Jærmuseets planlagte 3. byggetrinn) og skal i tillegg være et bymuseum for Sandnes. Sandnes kommune har grunnlagsinvestert 25 millioner i et helt kvartal i Sandnes sentrum til formålet.

Nytt vitensenter for industri og teknologi, illustrasjon arkitektene Askim og Lantto AS.

I 2002 ble det ansatt en avdelingsleder for Sandnes museum for å lede arbeidet med å bygge opp den nye avdelingen.

Nasjonal satsing på regionale vitensentra

Vitensentra (science centre) er populærvitenskapelige opplevelsessentra som særlig skal stimulere barn og unge sin interesse for teknologi og naturvitenskap og formidle forskning og kunnskap på aktive og engasjerende måter. Manglende realfagsinteresse blant barn og unge gjør at regjeringen vil satse på regionale vitensentra som et virkemiddel for å snu utviklingen i riktig retning.

Jærmuseets etablerte formidlingsmetoder, «Læra ved å gjera» er i samsvar med vitensentraenes interaktive formidlingsprinsipp, særlig fordi museet i sin formidling også vektlegger teknologi og naturvitenskap satt inn i en regional tradisjon og samfunnsramme. Jærmuseet på Kvia ble valgt som et pilotprosjekt for vitensentra i Norge og fikk tildelt 11 millioner til pilot-

Tenk stort!

- Det nye regionale museet bør få samme betydning for Sandnes som operahuset har for Sidney.

Av Helene A. Servan og Jonas Haarr Friestad (foto)

Slik kan det skal. Det gjør i alle fall byplanlegger Anne Mørset Skogland. Hun deler gjerne sine store framtidsvisjoner for Sandnes i 2010. Tidspunkt ble da presentert i Kulturbladet.

Etter det møtet på Sandnes, lyt- per det med vagnene, mat og underholdning. Derfor inviterte Sandnes Net- selvsenter 120 næringslivsopp- pøse, kulturpersoner, reisefyrer- og andre til samarbeidskonfer- i Kulturbladet for å peke hverandre opp til å samarbeide med og gi på Sandnes nye by- og lands- by og som mål for turistene.

FRAMOVER Anne Mørset Skog- lands oppgave var å se på Sand- nes i fremtiden. Målet var å ha en «flytende Sandnes».

Sandnes er en regionby. Det bør 200.000 mennesker i Sandnes- regionen. Dette må være utgangs-

En jury av Gunnar Rasmid fra Anstifteret, Velsmy Lund fra Næringsfor- ning, Harald Gilje fra Næringsfor- ning, Kulturminister Per Harald Na- lund og reiselivs- direktør Helene Salte Østland har kåret Jærbladet til «Årets Sandnes- medlemsblad». Her får du prisen av ordfører Jostein W. Rostet.

Sandnes er en regionby. Det bør 200.000 mennesker i Sandnes- regionen. Dette må være utgangs-

punktet for byplanleggingen, men- ner hun, og skisserer vyer.

«Vi har mange «overflate-» av- deling av DNB, som er nummer- byens kontak- med for- den. Det kan blant annet gjøres ved å vi-

Vitensenter appellerer til unge

Det skal anses og bruke, boile og koke i det nye vitensenteret for teknologi som skal etableres i Sandnes.

Av Helene A. Servan og Jonas Haarr Friestad (foto)

SANDNES Vitensenteret skal bli et av de nye museer i Sandnes. Anne Mørset Skogland, byplanlegger, har utarbeidet en plan for et nytt vitensenter i Sandnes i 2010.

Etter det møtet på Sandnes, lyt- per det med vagnene, mat og underholdning. Derfor inviterte Sandnes Net- selvsenter 120 næringslivsopp- pøse, kulturpersoner, reisefyrer- og andre til samarbeidskonfer- i Kulturbladet for å peke hverandre opp til å samarbeide med og gi på Sandnes nye by- og lands- by og som mål for turistene.

Etter det møtet på Sandnes, lyt- per det med vagnene, mat og underholdning. Derfor inviterte Sandnes Net- selvsenter 120 næringslivsopp- pøse, kulturpersoner, reisefyrer- og andre til samarbeidskonfer- i Kulturbladet for å peke hverandre opp til å samarbeide med og gi på Sandnes nye by- og lands- by og som mål for turistene.

Etter det møtet på Sandnes, lyt- per det med vagnene, mat og underholdning. Derfor inviterte Sandnes Net- selvsenter 120 næringslivsopp- pøse, kulturpersoner, reisefyrer- og andre til samarbeidskonfer- i Kulturbladet for å peke hverandre opp til å samarbeide med og gi på Sandnes nye by- og lands- by og som mål for turistene.

Etter det møtet på Sandnes, lyt- per det med vagnene, mat og underholdning. Derfor inviterte Sandnes Net- selvsenter 120 næringslivsopp- pøse, kulturpersoner, reisefyrer- og andre til samarbeidskonfer- i Kulturbladet for å peke hverandre opp til å samarbeide med og gi på Sandnes nye by- og lands- by og som mål for turistene.

Etter det møtet på Sandnes, lyt- per det med vagnene, mat og underholdning. Derfor inviterte Sandnes Net- selvsenter 120 næringslivsopp- pøse, kulturpersoner, reisefyrer- og andre til samarbeidskonfer- i Kulturbladet for å peke hverandre opp til å samarbeide med og gi på Sandnes nye by- og lands- by og som mål for turistene.

Avisoppslag i tilknytning til etableringen av Sandnes Museum i 2002, Stavanger Aftenblad.

utstillinger over statsbudsjettet i 2001–2003. Utstillingen ble åpnet i mai 2005 og har fokus på jærlandskapet, landbruk og matproduksjon.

I 2003 fikk Jærmuseet status som et av 6 regionale vitensentra. De øvrige er Norsk teknisk museum, Midtnorsk vitensenter i Trondheim, Bergen vitensenter, Nordnorsk vitensenter i Tromsø og Innlandets vitensenter i Gjøvik. Ved tildeling av midler, ble det understreket at Jærmuseet skulle gi Sandnes museum særlig prioritet i vitensenterarbeidet pga den sentrale lokaliseringen og det store besøkspotensialet.

Sandnes museum og resultater så langt

Det har gått tre år siden Sandnes museum og vitensenter ble etablert som en ny avdeling av Jærmuseet. Den gang ble det satt et ambisiøst mål om at hele museumskvartalet skulle være ferdig utbygget til byjubileet i 2010 og at dette ville innebære en gradvis utbygging i årene framover. Da kulturminister Valgerd Svarstad Haugland offentliggjorde i sommer at vitensenteret i Sandnes er tildelt statlige midler til 1. byggetrinn var en viktig milepæl på vei til målet nådd. Tildelingen er hentet fra tippemidlene og er på totalt 45 millioner fram mot 2008.

Bred involvering og nettverksbygging

Bred involvering og oppbygging av nettverk har vært sentrale elementer i utviklingsarbeidet helt fra Sandnes museum ble etablert i mai 2002. Først og fremst fordi en ønsket å sikre prosjektet en høy faglig profil men også fordi en ønsket å gi prosjektet et solid regionalt eierskap. I november 2002 ble det gjennomført en regional konferanse der sentrale regionale offentlige og private utviklingsaktører ble invitert til å gi innspill.

KONFERANSE OM REGIONALT VITENSENTER

Invitasjonen gikk ut med følgende program:

Møteleder:

Ivar Rusdal, sjefredaktør/ adm.dir. Jærbladet

Velkomner:

Jostein Rovik, ordfører i Sandnes

Innledning:

Victor D. Normann, statsråd

Internasjonalt perspektiv:

Harald Espedal, adm. dir. i Skagenfondene

Regionalt perspektiv:

Gunnar Berge, oljedirektør i Oljedirektoratet

Vitensenter som ledd i en regional samarbeidsstrategi:

Leif Johan Sevland, ordfører i Stavanger

Vitensenter – hva kan de tilby forskningen:

Merethe Frøyland, dr. scient, Norsk museums- utvikling

Vitensenter som ledd i en regional merkevarebygging:

Hans Øyvind Sagen, markedsrådgiver

Pro & Contra AS

Veien videre:

Astrid Sjurseike, styreleder i Næringsforeningen i Stavanger regionen

Invitasjon

Til:

Konferanse om Regionalt vitensenter for teknologi og industri

Sandnes 26. november 2002

Prosjektgruppe:
Gunnar Berge (Sandnes kommune), Arild Klingsheim (Næringsforeningen i Stavanger regionen), Erik Lof (Ektefakt), Ole Johan Albrekt (Næringslivets utviklingsnett, Jær-Gruppen), Carina Utne Pettersen (NHO), Lars Sund (SEGRO/IF), Målfred Sørensen, Jærmuseet, Gao Persson Jærmuseet og Sandnes museum, (prosjektleder)

PITTER

Leonardo da Vincis hanglider er i Sandnes, melder Aftenbladet. Da får Stavanger sikre seg rollerbladesene til Michelangelo.

Åpningen av utstillingen «Leonardo – et geni av sin tid» fikk mye god mediaomtale. Illustrasjon, Stavanger Aftenblad.

«Leonardo da Vinci, et geni av sin tid» – et første vitensentertilbud

Næringslivet og universitetet i Stavanger har vært viktige støttespillere for Sandnes museum allerede i oppstartsfasen. Blant annet bevilget bankrådet i SR-bank avdeling Sandnes, høsten 2002 kr 450 000,- til kjøp av utstillingen «Leonardo da Vinci, et geni av sin tid».

For å sikre høy faglig kvalitet og en forankring mot skoleverket ble det høsten 2002 etablert et tett samarbeid, gjennom en skriftlig avtale, med det fagdidaktiske miljøet ved Høgskolen i Stavanger (nå UiS).

FORMIDLINGSTILBUD

Formidlingstilbudene som tilbys er i samsvar med vitensentrenes didaktiske plattform og baseres på praktisk interaktiv læring, der publikum lærer ved å gjøre («learning by doing»). Oppleggene er ved sin forankring i det konstruktivistiske læringsyn opptatt av å fokusere på kreativ problemløsning og praktisk kunnskapstilnærming.

Et viktig aspekt ved formidlingstilbudet er å gi elevene innblikk i de ulike eksperimentenes historiske kontekst og sammenheng. Sandnes museum bruker derfor rollespill som en «døråpner» til de ulike temaene, der elevene møter sentrale historiske personer som hører til installasjonene de skal utforske.

«Leonardo som oppfinner og vitenskapsmann» er et eksempel på formidlingstilbud knyttet til utstillingen «Leonardo da Vinci – et geni av sin tid». Utstillingen består av 30 interaktive modeller konstruert etter Leonardo sine arbeidstegninger.

- Gjennom rollespill blir elevene tatt med tilbake til Leonardo sin tid
- Elevene får se og utforske utstillingen på egenhånd
- Leonardo bygget en automobil som var drevet på fjærkraft. Elevene får selv bygge en bil som er drevet av kraften i en musefelle.

Opplegget varer i ca 1,5 time og er tilpasset alle klassetrinn fra 4.–10. Formidlingstilbudet kan knyttes opp mot historie, fysikk, kunst og håndverk i lærerplanene.

Bilder fra formidlingstilbudet «Leonardo som oppfinner og vitenskapsmann». Foto: Jærmuseet.

Foto: Elisabeth Tønnesen.

Gir hele næringsfondet til Vitensenteret

TAKKER: Daglig leder for Sandnes Museum, Gro Persson, til venstre, er lykkelig for å få fullfinansiert arkitektkonkurransen til et nytt vitensenter. Informasjonssjef i Sandnes Sparebank Ingrid O. Pure Schepp til høyre.

Nesten 1,4 millioner kroner fra Sandnes Sparebank, gir klarsignal for Vitensenterets arkitektkonkurranse.

Helene Andreassen i sakk Hans Petter Jacobsen i sakk

SANDNES: De siste årene har bankens næringsfond manglet gode kandidater til nye to priser; klarsignalet og en næringsplan. Derfor har styret i næringsfondet besluttet å nedlegge fondet og overføre hele sum-

men til det regionale vitensenteret for teknologi og naturfag, som etableres i Sandnes i regi av Jærmuseet.

Vitensenteret er en viktig sak for hele regionen, og som banken ser vi absolutt nødvendigheten av å oppmuntre unge til å velge matematikk og realfag, sier informasjonssjef Ingrid O. Pure Schepp i Sandnes Sparebank.

Som et sponsoer kan hun fortelle at hun som er ansvarlig for økonomi og for rettslig utvikling i banken, er imponert og likeglad. Sandnes Sparebank har 86 ansatte og forvalter 13 milliarder kroner årlig.

Daglig leder for Sandnes Museum Gro Persson, sier pensene fra banken utgjør et vitensenteret får en solid start.

«Vi ønsker å skape et regionalt tyktårn. Og det vil legge til penger i startfasen, vil utgjøre resultatet, sier hun.

Selve programmet for arkitektkonkurransen ble godkjent av Jærmuseets styre nylig, og skal opp i formannskapet for det neste ut i hele EØS-området. Arkitektens forslag skal nå velges ut fem prosjekt til en offentlig bedømmelse. I konkurransejuryen sitter professor Einar Dale fra

Arkitektskolen i Oslo, Stavangerarkitekt Knut Hovem, en representant fra styret i Jærmuseet, en fra Jærmuseets administrasjon og en fra Sandnes kommune.

Gro Persson regner med at de fem prosjektene som står igjen, er klare i mars-april neste år.

Det er hele kvartalet mellom Osløgstua og Solaveien, der Krossens Havremølle-museum nå ligger, som skal bli nytt vitensenter. Det hele skal stå ferdig til Sandnes' 150-årsjubileum i 2010.

helene.andreassen@aftenbladet.no

49 arkitektfirma vil tegne museumssenter

Interessen for arkitektkonkurransen kommer fra hele Europa og overskrider langt forventningene.

Sandnes er det eneste av de tre kommunene som har et vitensenter. Oppgaven er å bygge et vitensenter som skal bli et tyktårn for regionen. Sandnes er det eneste av de tre kommunene som har et vitensenter. Oppgaven er å bygge et vitensenter som skal bli et tyktårn for regionen.

Interessen for arkitektkonkurransen kommer fra hele Europa og overskrider langt forventningene.

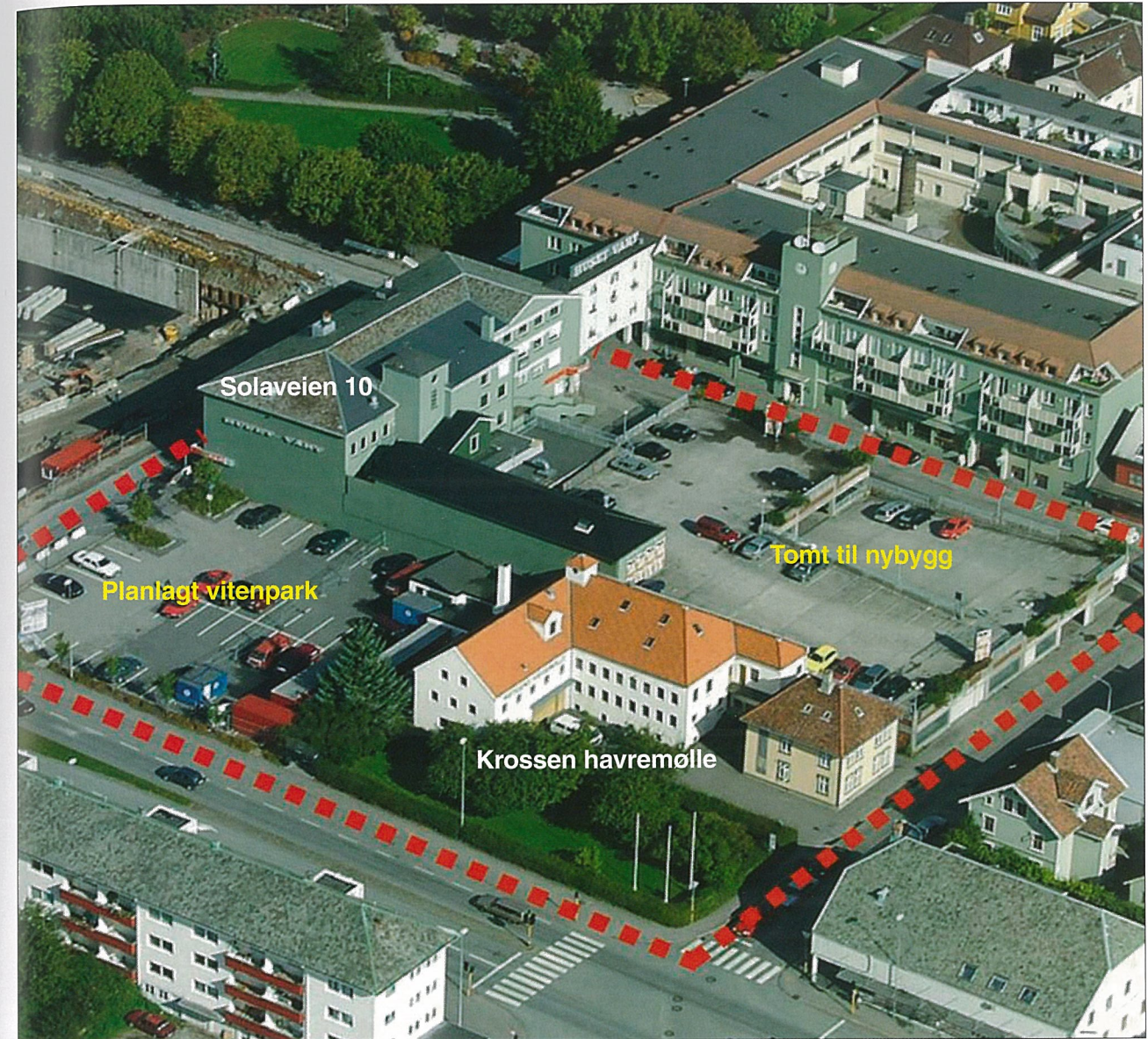
Med utstillingen «Leonardo, et geni av sin tid» fikk Sandnes museum et vitensentertilbud å tilby skoleklasser parallelt med at en var i gang med å planlegge oppbygging av et nytt vitensenter. Formidlingsopplegget har vært en suksess. Publikumsbesøket har økt fra noen hundre registrerte besøkende ved overtagelsen i 2002 til ca 10 000 årlig besøkende i 2004!

Europeisk arkitektkonkurranse

Våren 2003 igangsatte Jærmuseet arbeidet med en europeisk arkitektkonkurranse, finansiert av Sandnes sparebank og Sandnes kommune. Vinnerutkastet ble «Jonas og vitenfabrikken» og er utarbeidet av det norske arkitektkontoret Askim og Lantto AS. Vinnerprosjektet består av tre deler. Et nytt museumsbygg på ca. 3000 kvm som forbinder eksisterende bygningsmasse Solaveien 10 og Krossen Havremølle, en «vitenspark» og et underjordisk P-anlegg. Totalt vil dette utgjøre et samlet museumsareal på ca. 6 000 kvm.

Nybygget representerer 1. byggetrinn av vitensenteret og skal ferdigstilles til 2008. Nybygget vil inneholde ca 2000 kvm utstillingsareal, planetarium, kafé, museumsbutikk, auditorium og møterom og er kostnadskalkulert til 95 mill.

Finansieringsplanen forutsetter at Sandnes kommune bidrar med 25 mill, Staten 45 mill, Rogaland fylkeskommune 17 mill, eierkommunene og private aktører med henholdsvis 4 mill hver. Finansieringen fra Staten, eierkommunene og Sandnes kommune er

Bildet til høyre: Museumskvartalet, flyfoto 2003.

Modeller til nytt Vitensenter

Arkitektkonkurransen om nytt regionalt Vitensenter er over. I går ble sju modeller lagt fram.

Helene Andreassen | tekst
Jan Tore Glenjen | foto

SANDNES: Sju arkitektkontorer fra Norge, Sverige, Danmark og Frankrike har konkurrert om å få tegne det store nye Sandnes Museum og Vitensenter som skal reises i kvartalet mellom Oalsgata og Solaveien; der Krossens Havremøllmuseum ligger. Gro Persson og Erland Bræin i Sandnes Museum er begejstret.

– Her er det fryktelig mye spennende og nye flott å velge i, sier Persson. – Morsomt å se hvor forskjellige modellene er og hvor ulikt de utnytter tomten, kommenterer Bræin. Her er museet lagt på påler og hevet tre-tre etasjer over byen i glass og stål, her er firkantede bokser i tegl, tre og betong, pyramideformer i speil og blanke metaller som skal rase over nybygget Byhagen, her er planetarium under glasskuppel og vakre uteområder der p-huset ligger i dag.

Kom og se

Nå skal modellene stilles ut for offentligheten kommende uke, i øverste etasje av Solaveien 10, over Spar Kjøp og Sandnes museums utstillinger. Åpningstidene blir torsdag 19. og fredag 20. februar klokka 16-18, samt lørdag 21. og søndag 22. februar klokka 12-15.

De sju modellene har fått navnene: «Et kjennemerke for byen», «Transmisjon», «DBM – Det Beste Museum», «Jonas og Vitenfabrikken», «Transformasjon», «Golden Flash» og «Traktor-Faktor».

Hvilke kontorer som har levert hva, er en hemmelighet til juryen har felt sin dom. 50 arkitekter fra hele Europa søkte om å få være med i konkurransen. De sju som ble plukket ut og som har levert sine forslag er: Askim/Lantto arkitekter fra Oslo, Boje Lundgaard & Lene Transeberg Arkitekter fra København, Dominique Perrault Architecte i Paris, Helge Skjelderup Sivilarkitekter i Stavanger, Jarmund/Vignæs fra Oslo, KOD arkitekter i Stockholm og Vulkan Arkitekter sammen med LPO arkitektur & design i Oslo.

En videre 24. mars

24. mars skal juryen offentliggjøre sitt valg. Juryen består av styreleder ved Jærmuseet, Martha Ulvund, direktør Målfrid Snørteland, avdelingsleder/arkitekt Gro Persson, kommunalsjef Gunnar Byrkjedal, arkitekt Svein Lund fra Lund Hagen arkitekter AS og Iver Corneil fra Eggen arkitekter AS.

Etter juryens framleggelse skal styret i Jærmuseet behandle forslaget, og så begynner arbeidet med finansieringen. Det ferdige museumsbygget skal åpne til et eventuelt kulturbår i 2008 og helt ferdig med utstillinger til Sandnes 150 årsjubileum i 2010.

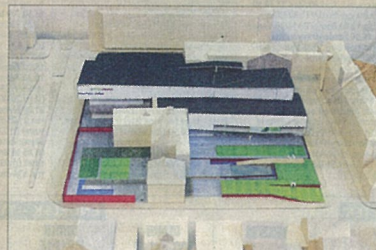
helene.andreassen@aftenbladet.no

SPEIL: «Et kjennemerke for byen» skal rase over Byhagen som bygges i bakgrunnen.

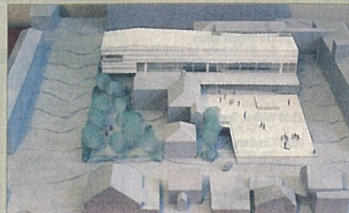

HEVET: «Transformasjon» i glass og stål er hevet minst tre etasjer over byen og skaper et nytt uterom under. Alle modellene er fotografert med Storgata i forgrunnen og Oalsgata til venstre.

ÅPENT: «Transmisjon» har en stor åpen plass med vann, sand og stein der p-huset står i dag. Krossens havremøllmuseum troner på plassen foran det nye museet og vitensenteret.

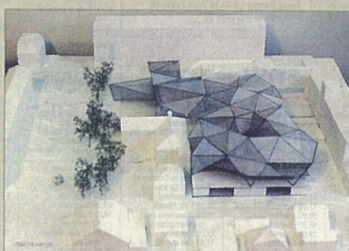
TRE OG TEGL: «DBM-Det Beste Museum» spiller på historien til byen.

LANGSTRAKT: «Golden Flash», der dagens p-hus er revet til en stor åpen plass.

VANNRENNE: «Jonas og Vitenfabrikken» har åpnet taket med glass over blant annet planetariet.

TREKANT: «Traktor-Faktor» er satt sammen av triangler av glass.

SANDNES MUSEUM

Begrenset plan- og designkonkurranse for arkitekter

Gjennomføring

30.10.2003 inviterte Stiftinga Jærmuseet syv utvalgte team til en begrenset prosjektkonkurranse (plan- og designkonkurranse) for arkitekter på bakgrunn av en prekvalifisering. 49 arkitektteam hadde meldt sin interesse til å delta i konkurransen. Stiftelsen v/prosjektleder Gro Persson var ansvarlig for planlegging og gjennomføring av prosjektet.

Det var oppdragsgiverens intensjon at konkurransen skulle gi grunnlag for å engasjere forfatteren av vinnerutkastet til videre arbeid med prosjektet. Gjennomføring av prosjektet er betinget av politiske vedtak og ekstern finansiering.

Jury

Juryen hadde følgende medlemmer:

Styreleder Martha Ulvund, leder

Direktør Målfrid Snørteland

Avdelingsleder og sivilarkitekt Gro Persson MNAL

Gunnar Byrkjedal, kommunalsjef kultur og byutvikling, Sandnes kommune

Sivilarkitekt MNAL Iver Corneil (oppnevnt av NAL)

Sivilarkitekt MNAL Svein Lund (oppnevnt av NAL)

Juryens sekretær:

Sivilarkitekt Grete Kvinnesland, MNAL

Konkurransesjef:

NAL v/Per Rygh, Sivilarkitekt

Konsulenter for juryen:

Raugstad AS Rådgivende ingeniører Bygningsteknikk

Innkommne forslag

19.03.04 gikk en enstemmig jury inn for vinnerforslaget «Jonas og Vitenfabrikken». Da navnekonvoluttene ble åpnet viste det seg at følgende forfattere sto bak de 7 forslagene:

1. «Et kjennemerke for byen», Dominique Perrault Architecte
2. «Golden Flash», LPO Arkitektur & Design og Vulkan arkitekter MNAL AS
3. «Transformasjon», Lundgaard & Tranberg
4. «DBM», Helge Skjelderup sivilarkitekter AS
5. «Jonas og Vitenfabrikken», Askim/Lantto Arkitekter MNAL AS
6. Transmisjon, KOD arkitekter
7. TRAKTOR-FAKTOR, Jarmund/Vignæs AS Arkitekter MNAL

Juryens individuelle kritikk av «Jonas og Vitenfabrikken» – utdrag

«Prosjektet viser et potensial for en historisk tolkning, både i forhold til kvartalets bygninger, tidligere bekkeløp og i forhold til byplanen. Vitenfabrikken kan føye seg inn i byveven, på samme måte som industribyggene gjorde det; langs gaten innimellom de 2etasjers trehusene i de gamle sentrumskvartalene. Prosjektet fristiller Møllerbygningen og oppretter et smau mellom Møllerbygningen og sitt nye hovedvolum. Dette er et godt grep som vi også finner andre steder i kvartalstrukturen i Sandnes sentrum. Forbindelsen med Havremøllen kan få en karakter beslektet med broer i andre smau i Sandnes. Hovedadkomst legges med en forplass på hjørnet av Storgata og Solaveien. Forplassen kan virke noe trang men må sees i sammenheng med Vitenparken som opprettes vest for hovedvolumet. Ved å bevare Smia spoles noe av denne parkens potensial.

Prosjektet har et høyt arkitektonisk potensial der nybygger legges i et enkelt og renskåret volum, som skiller seg fra de andre bygningene i kvartalet og samtidig tar hensyn til disse. Bygningen gir et signal om å være et vitenskapssenter og eksponerer byggets indre liv i fasaden, bl.a. med planetariet som blikkfang. Det nye museumsbyggets volum er stort og fasaden mot boligene i Solaveien er etter juryens oppfatning for høy. Møtet med Solaveien 10 (sykkelfabrikken) er godt løst og vil ved en eventuell reduksjon av høyden bli ytterligere forbedret.

Med hensyn til materialbruk kan halvtransparente materialer og utstrakt bruk av glass være problematisk i forhold til ønske om lite dagslys i museumsarealer.

Over bakken har prosjektet et kompakt volum med effektiv planløsning uten kompliserte byggetekniske forhold. Prosjektet viser en god integrering mellom Solavn. 10 og nybygget. Sammenknytning av eksisterende golvnivåer er godt løst ved hjelp av en kompakt vertikalkjerne mot Solavn. 10. Denne kjernen knytter sammen alle museets driftsfunksjoner. Sammenknytningen mot Havremøllen er mindre god, men dette er en konsekvens av smauet som gjenetableres langs Møllermesterboligen og Havremøllen.

Prosjektet viser innganger via forplassen ved krysset Storgata/Solavn og fra Oalsgate. Resepsjonsområdet har god oversikt over adkomstene og de mest utadvendte publikumsarealer på hovedplanet. Løsningen inviterer publikum til å bevege seg gjennom museet, alternativt gjennom smuget mot Havremøllen. Dette gir museet meget gode muligheter for eksponering mot byen. Plassering av administrasjon i 1. etasje gir god kontakt mellom arbeidsplassene og publikumsfunksjonene.

Avisoppslag fra Stavanger Aftenblad, 2004.

Nytt regionalt vitensenter:

– Dette er vårt drømmeprojekt

– Denne inspirasjonen trenger vi for å kunne videreutvikle vinnermodellen og ikke minst finansiere den, sier leder av Sandnes Museum, Gro Persson.

Helene Andreassen | tekst
Hans Petter Jacobsen | foto

SANDNES: De to unge arkitektene fra Askim/Lantto arkitekter som vant konkurransen om nytt regionalt museums- og vitensenter i går ettermiddag, strålte om kapp med Gro Persson.

– Dette er faktisk drømmeprojektet vårt. Å få tegne et vitensenter er utrolig spennende, sier 41 år gamle Lars Lantto. Sammen med kollega Niels Marius Askim (39) hadde han tegnet forslaget «Jonas og vitenfabrikken» og mottok hyllest og gratulasjoner fra alle som var samlet på toppen av Sandnes Museum i Solaveien 10. Blant dem var en av «taperne» Pål Henry Eng fra LPO arkitektur & design i Oslo, som hadde levert forslaget «Golden Flash.»

– Det beste forslaget har vunnet. Det ble jeg klar over da jeg satt og så juryens gjennomgåelse, sier Eng. LPO hadde levert sitt forslag sammen med Vulkan Arkitekter, og deres forslag kom farlig nær Jonas og vitenfabrikken, kunne kommunalsjef og jurymedlem Gunnar Byrjedal røpe.

Et helt nytt kvartal

Det nye museumsenteret dekker et kvartal på fem mål mellom Oalsgata/Eidsvollsgate/Solaveien/Storgata og blir nærmeste nabo til Byhagen. Etter planen skal senteret stå ferdig til et eventuelt kulturhovedstadsår i 2008 med en åpningsutstilling. Helt ferdig til

VINNERE: Fra venstre: Arkitekt Lars Lantto, direktør for Jærmuseet Målfrid Snørteland, arkitekt Niels Marius Askim og Gro Persson fra Sandnes museum etter kåringen av vinnermodellen; Jonas og vitenfabrikken.

hull drift blir senteret til Sandnes bys 150 årsjubileum i 2010.

Askim/Lantto arkitekter har store prosjekter på sin CV, blant annet et 9000 kvadratmeter stort bykvartal på branntomta i Trondheim sentrum, Glomdalsmuseet, Stiklestad Nasjonale kulturhus, Rikspolitisk senter på Eidsvoll og Hamsunsenteret.

Fleksibelt prosjekt

Hvor mye det nye museumsenteret i Sandnes vil koste, skal Jærmuseet få utarbeidet kalkyler for framover mot sommeren. Deretter vil det gå ut i søknader til de sju samarbeidende kommunene i Jærmuseet, til fylkeskommunen og til staten. I morgen ettermiddag kommer kulturminister Val-

SAKEN

Jærmuseet eier Sandnes +Museum. Det nye museums- og vitensenteret for teknologi og naturfag er byggetrinn tre i Jærmuseets utvikling og skal stå ferdig med sin åpningsutstilling til kulturbåret 2008. Bak Jærmuseet står sju samarbeidskommuner; Randaberg, Sola, Sandnes, Gjesdal, Time, Klepp og Hå.

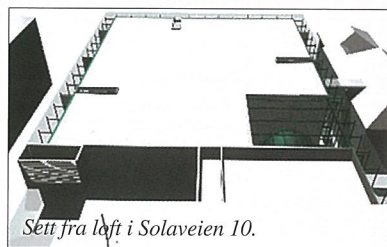
gerd Svarstad Haugland for å ta vinnermodellen i gyesyn.

Juryen la blant annet vekt på at arkitektene bak Jonas og vitenfabrikken fristiller eksisterende Krossens havremølle-museum og har laget et smug med vann og broer mellom disse byggene. Inngang vil bli på

helene.andreassen@
aftenbladet.no

Sett fra Storgata.

Sett fra løft i Solaveien 10.

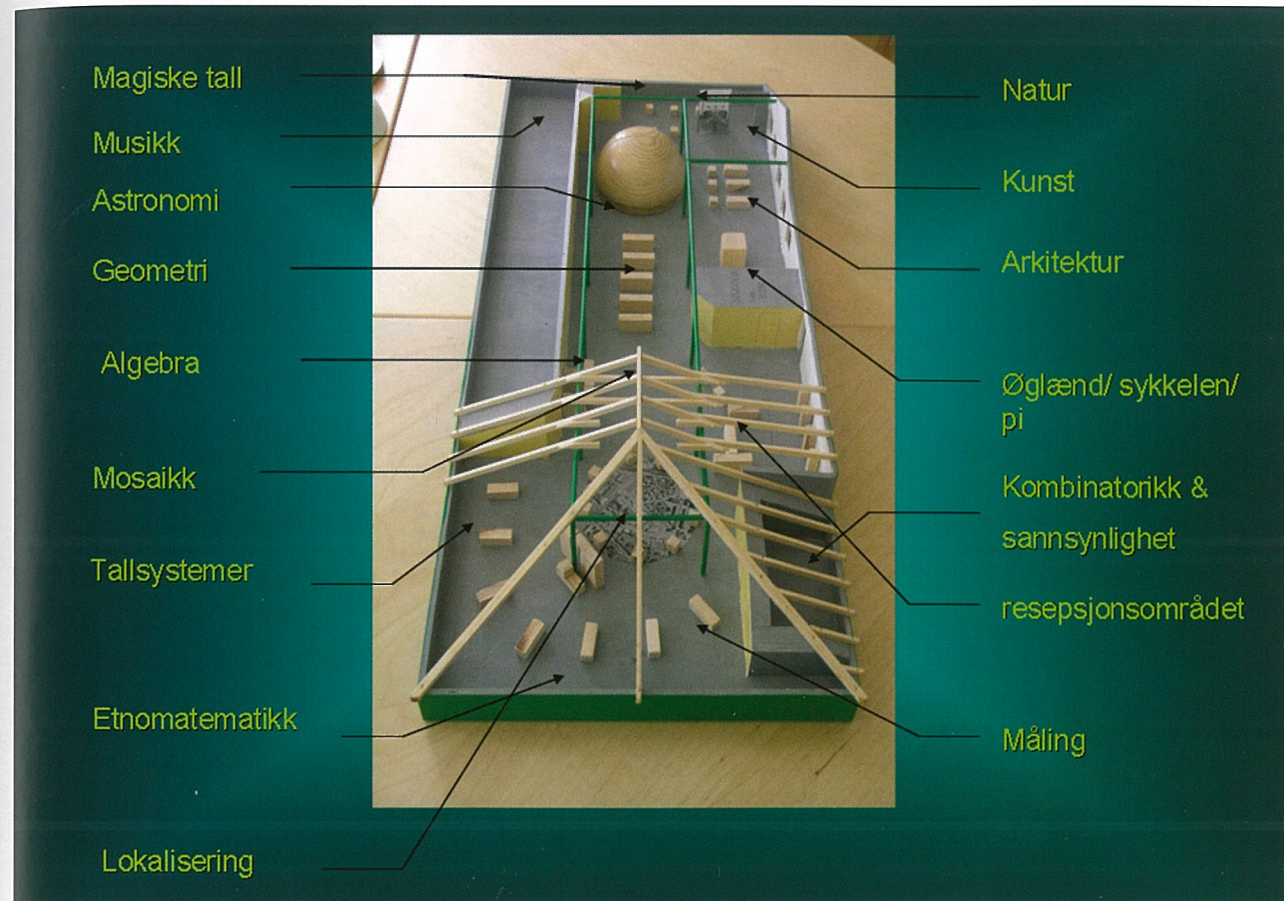

Sett fra «Vitenparken».

Sett fra Solaveien.

I samsvar med juryens kritikk, er vinnerutkastet «Jonas og vitenfabrikken» bearbejdet og redusert i omfang. Arbeidskisser våren 2005, arkitektene Askim og Lantto.

Arbeidsmodell av Abelloftet og pilotutstillingen «Alle teller.» Foto: Jærmuseet.

allerede på plass. Det er nå igangsatt nødvendige prosesser for å sikre den resterende finansieringen skal til byggestart i mai 2006.

Rehabilitering av Solaveien 10 og den byhistoriske utstillingen utgjør sammen med vitenparken og P-an-

legget byggetrinn 2. Byjubileet i 2010 vil bli en viktig milepæl for dette arbeidet.

Pilotutstillingen «Alle teller» på Abelloftet

Pilotutstillingen «Alle teller» ble åpnet av kulturmi-

Kulturminister Valgerd Svarstad Haugland, fra åpningen av utstillingen «Alle teller». Foto: Jærmuseet.

nister Valgerd Svarstad Haugland og direktør Mary Miller i Stavanger 2008, 9. februar 2005. Målet med pilotutstillingen er å skaffe verdifull erfaring når det gjelder utvikling av vitensenterutstillinger og formidlingsmetoder fram mot realisering av et nytt museum-

senter. Pilotutstillingen «Alle teller» består av ca. 35 interaktive eksperimenter som konkretiserer matematikken og viser sammenhenger mellom matematikk og verden rundt oss. I det endelige byggeprosjektet planlegges et planetarium med sitteplasser til ca 60 per-

Øverst fra venstre: Jostein Rovik, ordfører i Sandnes, Mary Miller, direktør i Stavanger 2008, Martha J. Ulvund, styreleder i Stiftinga Jærmuseet, Arne B. Slettsjø, styremedlem i Abelfondet. Foto: Jærmuseet.

Under åpningen av utstillingen «Alle teller», stod elever fra Lundehaugen videregående skole for det kunstneriske innslaget. Foto: Jærmuseet.

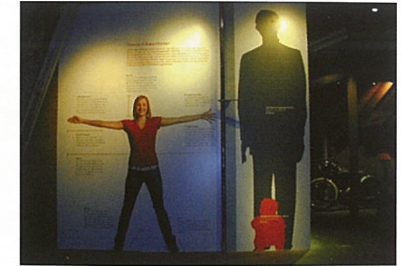
soner. Temaet astronomi er derfor særlig vektlagt i utstillingen. Arbeidet med pilotutstillingen har blitt gjennomført som en bredt anlagt samarbeidsprosess sammen med ulike fagmiljøer, næringslivet, frivillige organisasjoner og ulike ressurspersoner som har ønsket å bidra. SEGRO/TEKNA sin seniorekspertgruppe, NHO, Stavanger astronomiske forening, UiS, avdeling for lærerutdanning, NITO og Gand Videregående skole

og Lyse energi har deltatt i prosjektgruppen. Andre viktige bidragsytere har vært Inge Stenslands stiftelse, Rogaland fylkeskommune, Sandnes kommune, Varner Invest AS, Sandnes sparebank, Øvstebø eiendom, og Melvær og Lien AS.

Sandnes museum har fått en påskjønnelse på kr 10 000 fra styret i Abelfondet for innsatsen med matematikkutstillingen «Alle teller» på Abelloftet.

Fra utstillingen «Alle teller». Arbeidet med pilotutstillingen er gjennomført som en bredt anlagt samarbeidsprosess. Eksterne aktører har bidratt med konseptutvikling og faglige råd samt med ulike ressurser og virkemidler. Museets egen stab har hatt ansvar for utstillingsarkitekturen, utvikling og produksjon av eksperiment, samt utvikling av de ulike formidlingsoppleggene. Foto: Jærmuseet.

Elevene strømmer til museet:

Museum i vekst

Sandnes Museum har økt besøket med 36 prosent i forhold til i fjor. Skolebesøket øker mest.

AV SYNDI BEREDNEM
berednem@sandnesposten.no

Sandnes Museum skal etter hvert romme både vitensenter og industrimuseum. Hele prosjektet skal etter planen være ferdig i 2010. De ansatte opplever allerede nå en stor pågang fra skoler fra hele distriktet. I fjor var 5496 personer innom museet fram til juli. Tall for i år viser et besøk på 7479. En økning på 36 prosent.

– Vi har hatt en fin økning. Den største gruppen er skoler, og vi begynner allerede å se at dette skal bli et regionalt tilbud. Vi har nemlig besøk fra skoler både sør og nordfra, sier museumspedagog Anne Torunn Braut.

Formidling
Selv om det ennå er lenge igjen til hele kvartalet er bygget om til et regionalt museumstilbud, er det allerede bygget opp et omfattende formidlingstilbud.

– Vi har to opplegg knyttet til Leonardo da Vincis utstillingen. To undervisningsopplegg er knyttet til keramikkdelen, og to er i tilknytning til planetariet og astronomi, sier Braut.

I tillegg kommer flere enkeltstående prosjekter. Braut mener at pågangen fra skoler utenfor Sandnes tyder på at et lignende tilbud har vært mangelfullt tidligere.

– Jeg tolker det som at vi har et tilbud de ikke får i Stavanger, sier hun.

Drakhjelp
En av de største utfordringene når det gjelder å få til et stort besøk fra skolene er transport.

– Vi har fått en unik drakhjelp fra SB-Bank som har sørget for gratis transport av elever i alle elstokommunene til Jærmuseet, ledning Leonardo-utstillingen. Dette er en støtte vi håper vil sette flere skoleledere på sporet av å akkiri ville hatt mulighet til på museum dersom de måtte kiste transporten selv, sier Braut.

Museet har ikke mer enn over seks årsverk, men har like et omfattende tilbud.

– Vi synes det er så kjekt at vi står på litt ekstra, smiler hun.

Sommerbesøk
Besøket i sommerferien har også hatt en voldsom vekst.

– Fremdeles er det flest lokale besøkende, men en god del turis-

PÅGANG: Museumspedagog Anne Torunn Braut gleder seg over en formidabel vekst i besøk på Sandnes museum.

Bildemontasjen til venstre: Avisoppslag fra Sandnesposten og utklipp fra avisoppslag i Stavanger Aftenblad.

Museum i vekst

Sandnes museum kan siden oppstarten vise til god utvikling i besøkstallene. Dette gjelder særlig for skolebesøk, men også i tilknytning til andre aktiviteter ved museet. Blant disse kan nevnes:

1. Utleie til konferanser og seminarer. Bilde fra Næringsforeningen for Stavanger regionen sin konferanse om veiutbygging.

2. «Bokkafe» i samarbeid med Dahle Libris og Sandnes bibliotek. Bilde fra bokkafe med «Kjakan», Gunnar Sønsteby.

3. Forskningstorget under forskningsdagene i samarbeid med NITO og Tekna og arrangert ved astronomiske begivenheter i samarbeid med «Stavanger astronomiske forening». Bilde fra Venus-passasjen med 700 elever som er innom dagsarrangementet.

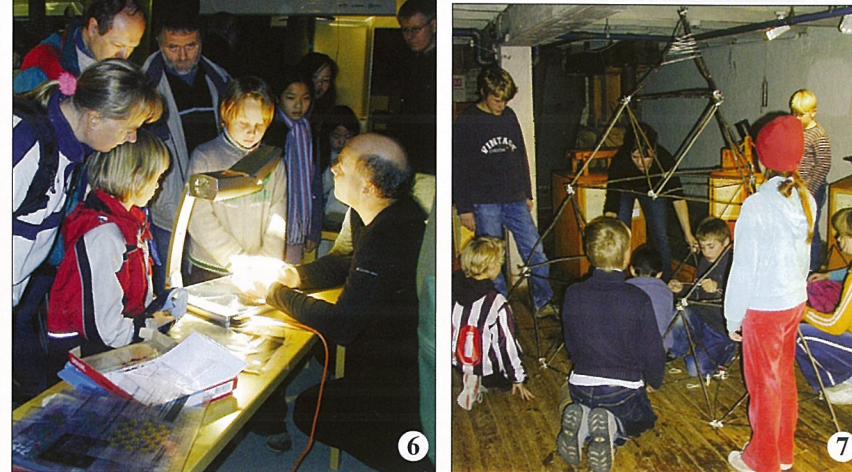
4. Opplegg for teambuilding. Bilde fra teambuilding med Rosenberg.

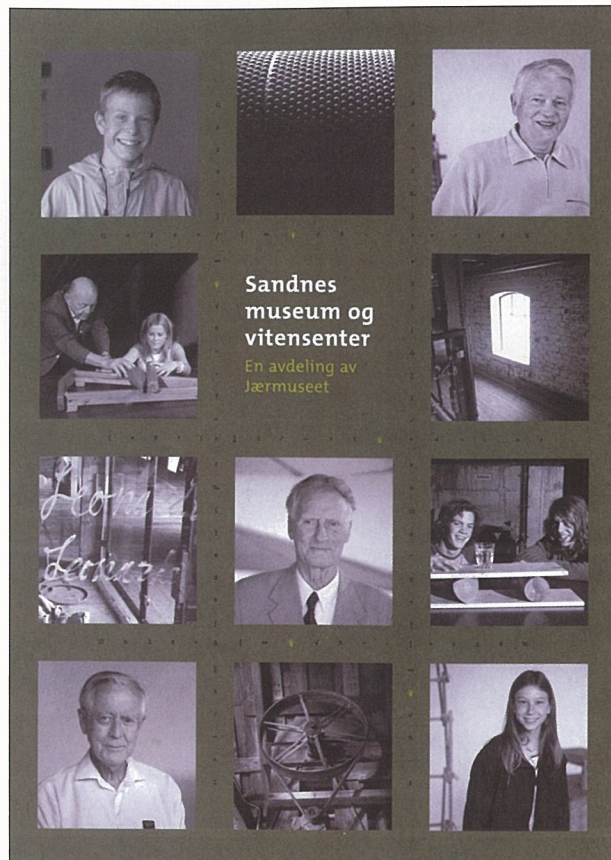
5. Forskerfabrikken – ettermiddagstilbud til barn og unge – opplegg hentet fra Oslo. Bilde av unge utforskere.

6. Vitenforum – populærvitenskapelige foredrag for unge og voksne i samarbeid med Universitetet i Stavanger. Bilde fra professor Martin Ystenes sitt foredrag om krystaller.

7. Geometriklubben – ettermiddagstilbud til barn og unge – egenprodusert opplegg.

Samlige foto: Jærmuseet.

Ressurspersoner med kunnskap om den regionale industrihistorien har vært viktige støttespillere i oppstartsarbeidet. Noen av disse er avbildet på brosjyren; Gunnar Bloch Watne, Kjell Anda, Alv Tengs Pedersen og Lars Øglænd.

Universitet i Stavanger, læreravdelingen, bruker Abelloftet som arena for sine årlige matematikkdager, alle første årsstudenter ved læreravdelingen har vært gjennom et undervisningsopplegg på Abelloftet. Lof-

tet er også arena for deres etterutdanningstilbud og praksisarena for studenter med fordypning i matematikk. Abelloftet er arena for det regionale forskningstorget under de årlige forskningsdagene og ingeniørdagene. Dette er et samarbeid med NITO og TEKNA. Det er bl.a. etablert en geometriklubb for barn på ettermiddagstid i tilknytning til Abelloftet.

Abels skissebok – Stavanger 2008

Sandnes kommune har spilt inn Sandnes museum som et sentralt investeringsprosjekt i kulturbyprogrammet. I tillegg vil Sandnes museum være en aktør i flere av delprosjektene. En av disse er «Abels skissebok» et prosjekt under temaet «Open Port of innovation and science». Dette er et interaktivt utstillingsprosjekt som skal utforske sammenhenger mellom, kunst, teknologi og forskning.

Abels skissebok er planlagt som en åpningsutstilling i 2008. Stavanger 2008 har i mai 2005 innvilget kr 200 000 i forprosjektmidler til prosjektet. Forprosjektet ble ferdigstilt til innleveringsfristen 1. oktober 2005. Prosjektet vil bli utviklet i samspill med regionalt næringsliv og Universitetet i Stavanger og er forankret i Strategisk næringsplan for Stavanger-regionen.

Bevaring og dokumentasjon

Jærmuseet er et samtidsorientert museum, og utstillingene på Sandnes museum skal både gi historisk tilbakeblikk og samtidig presentere og dokumentere dagens samfunns- og næringsliv. I tillegg har en som

Fra formidlingsopplegget knyttet til gamle håndverkstradisjoner og lokale naturressurser. Dette er en del av tilbudet gjennom den kulturelle skolesekken. Foto: Jærmuseet.

mål å peke på regionens muligheter og behov framover. Sandnes museum har i dokumentasjonsarbeidet til nå hatt et hovedfokus på å registre og overflytte Øglændsamlingen til lager i forbindelse med at tidli-

gere museumslokaler i Vågen ble revet. Det er også igangsatt registrering av det tidligere Sandnesmuseet sin fotosamling og Sandnes museum har fått i ny tilvekst TESA arkivet. (Teknisk samarbeid, 1960–1990)

Gaven fra Abelfondet og ingeniørorganisasjonen NITO ble brukt på studietur til København og Kiel i august 2005. Målet var å hente ny inspirasjon til videre innsats. Fra venstre Ted Jonny Taraldsen, Trygve Westlye Finntland, Olav Bråveit, Sven Gundersen, Victoria Dixon Sandberg, Inger Smidt Olsen, Sigbjørn Stangeland, Anne Torunn Braut. Foto: Gro Persson, Jærmuseet.

Veien videre

Den store utfordringen i det videre arbeidet vil, i tillegg til å følge opp byggeprosjekt og utvikle åpningsutstillinger, være å sikre finansieringen. Betydelig sum-

mer skal på plass før en kan nå målet om å realisere begge byggetrinnene. I august fikk vitensenteret 10,2 millioner i gave fra SR-bank sitt gavefond. Dette var et viktig skritt på vei til å nå målet.

– Spaden i jorda for Vitensenteret i mai

– Fantastisk inspirerende! Museumsleder Gro Persson mottok 10,2 millioner kroner i gave fra SR-Bank og gikk nesten i taket.

Viktor Klippen | tekst
Kristian Jacobsen | foto

SANDNES: – I dag skjønner vi at vi kan sette spaden i jorda i mai. Da er første byggetrinn ferdig i november/desember 2007, utbrøt Gro Persson under overrekkelsen i rådhuset i går.

– Vi skal være klar til kulturhovedstadsåret, men vi har bare tida og veien. Det er derfor vi må snakke på inn- og utpust, fosset Persson fram. Hun var glad i går.

Sandnes Museum og Vitensenter er et av seks utpekte vitensentre i landet, men totalt avhengig av milde gaver for å bli realisert. Pengene fra Sparebank1 SR-Bank betyr at første byggetrinn av museumsbygget – til 95 millioner kroner – nå er fullfinansiert.

Gigantskjerm

4 millioner kroner går til dette. De resterende 6,2 millioner fra banken går til en storskjerm, en videovegg på inntil 40 kvadratmeter med tilhørende teknologi. Skjermen, som vender ut mot Vitenparken, er den første delen av innholdet i museet som er finansiert. Storskjerm, laserteknologi til planetariet og et interaktivt eksperiment er kostnadsberegnet til 46 millioner.

I tillegg vil andre byggetrinn av museet koste 105 millioner kroner.

OVERRASKELSE: – Dette utløser en enorm energi, sa Gro Persson da hun fikk beskjed om at Vitensenterets første byggetrinn er fullfinansiert. Ordfører Jostein W. Rovik og regionbanksjef Inglen Haugland gleder seg med henne.

tilliten til oss, så vil det også bety at andre kan ha det, sier Gro Persson. I går var hun spesielt glad for at administrerende direktør Terje Væreberg oppfordret andre bedrifter, særlig banker og finansinstitusjoner, til å bidra.

Stimulere realfag

– Vi følger egennyten. Når regionen går godt, går SR-Bank godt. Vi ser at det er en utfordring at så få studenter velger realfag. Vi trenger flere teknologer og flinke in-

” – Vi skal være klar til kulturhovedstadsåret, men vi har bare tida og veien.

Gro Persson
museumsleder

stimulere skoleelevene, sier Væreberg til Aftenbladet. Han og regionbanksjef Inglen Haugland overrakte gaven fra

fjorårets overskudd ble styrket med 60 millioner kroner. Det er maksimalt av det sparebanken kan avsette til allmenntilrette formål.

Gro Persson fikk også en annen gladmelding i går, at Abelfondet i Oslo vil bidra faglig. I morgen sender hun dessuten søknaden til Stavanger 2008 om støtte til Vitensenterets første utstilling: Abel's Sketchbook som skal utforske sammenhengen mellom kunst, teknologi og forskning.

VITENSENTERET

REGIONALT: Sandnes Museum og Vitensenter er for hele Jær-regionen. Til første byggetrinn har kommunene bidratt, samt fylkeskommunen, private og ikke minst staten med 45 millioner kroner.

NYBYGG: Vitensenteret skal sammen med et industrimuseum og Sandnesmuseum inn i et nybygg på 6000 kvadratmeter (to byggetrinn) i Storgata i Sandnes. Stiftelsen Jærmu-

Avisoppslag fra Stavanger Aftenblad, 2005.